

הקדמה

זה עתה שבת הביתה בידיים מלאות...

מבעד להתרגשות העוטפת אותך - את מבחינה בשאר ילדייך, הכורכים סביבך ידיים באהבה, לבך גואה בקרבך, שופע אהבה לכל האוצרות היקרים.

מין רצון כן ואמיתי בוער בך: לתת את כל מה שביכולתך!

את מבקשת לא לשכוח את הרגעים הגדולים הללו, ולנסות להמשיך לחיות כך, כל הזמן...

אך אל תוך בליל הרגשות הללו חודר גם ה'ספק' ומטריד את מנוחתך - האם אצליח לעמוד בכך לאורך זמן? האם אני מסוגלת? וכי יש לי כוחות?!

שעה מרוממת של הדלקת נרות עוצרת את מרוץ החיים ונוטעת בך שלוה. את מרימה עיניים אל הבית - ועוטפת אותו במבט אוהב, מבקשת לשמר את היופי, את השלוה ואת האושר לכל שאר הימים.

ואל הרצון הטהור הזה מחלחלת שוב המחשבה, האם זה אפשרי?!

* * *

שלמה המלך, החכם מכל אדם, אומר: "חכמות נשים בנתה ביתה" (משלי יד, א).

כדי לבנות בית צריך חכמה -- לשרטט את התוכנית, לצקת את היסודות, להעמיד את הבניין.

חכמה זו אינה נרכשת באף אוניברסיטה, ובשום ספר פסיכולוגיה - היא נלמדת מתוך הלב הגדול והאוהב הקיים, כמתנת שמייים, בכל רעיה ואם.

"וכל הנשים אשר נשא לבן אותנה בחכמה טוו" - - -

* * *

ספר זה הוא שרטוטה של תכנית -

דברי חז"ל ורבותינו בעלי המוסר השזורים בו יאירו לך את הדרך ויעניקו לך את החוסן, ואת האמונה בצדקת דרכך;

כלים לצמיחה אישית, שנכתבו בשפה קלה השווה לכל נפש, המצורפים בסוף הספר יתנו לך יכולת מעשית וכיוון ברור לעשייה -

אולם הביצוע ניתן בידיים שלך...

תודותי--

לרבנית רחל גנס תחי', שהקדישה מזמנה, להכוונה ולעצה בנושאי ההשקפה השזורים בין דפי הספר.

לסופרת הגב' תמר שפריי תחי' שבעט סופרים ובלב של אישה ואם הפכה את הספר למרגש ומרתק... ולעורכת הלשונית, רבת הכישרון, הגב' זהבה קולין תחי'.

להוצאת ספרים "יפה נוף": לעורך הרב יעקב פוזן שליט"א, 'איש אשר רוח בו', שניווט את כתיבת הספר בעצה ובתבונה ולרב יהונתן פוזן שליט"א על השתדלותו בהוצאת הספר בהידור.

למשפחתי היקרה - לבעלי הי"ו שהאיר את הספר מאורם של רבותינו בעלי המוסר, לבנותיי ולכלותי שליוו את כתיבת פרקי הספר בקריאה ובביקורת בונה.

הקדמה

תודה מיוחדת לבתי, הגב' דבורה קיסטר תחי', מאמנת בכירה בוגרת בית הספר "BSD אימון יהודי", שכתבה את כלי העבודה המעשית שבסוף הספר, באדיבות הר"ר בני גל הי"ו. ה'כלים' נכתבו בשפה קלה וברורה, על מנת להפוך אותם לזמינים לכל אחת, מתוך שילוב בין המבט הרוחני והמבט המקצועי של מצבי החיים.

* * *

ספר זה, כקודמו - לידה' - הוא סיפור חיים. סיפורן של נשים רבות, אותן שמעתי וראיתי מתמודדות עם סערות החיים ויכולות להן, כשדווקא מתוך ההתמודדות הזו צמחו ונולדו לעולם נשים גדולות, המגלות את יפי החיים ואת רוממותם.

תפילתי ותקוותי, שכל אחת מכן תוכל למצוא בין השורות ובין המילים את סיפור החיים שלה. ולהפוך אותו לסיפור של הצלחה, האוצר בתוכו תקוות של אושר.

בהצלחה!

נחמה אפשטיין.

פתיחה

הלילה פגש את גינת המשחקים, כשאחרוני הסרבנים מתעקשים על "עוד סיבוב אחד ודי", לפני החזרה הביתה.

הנדנדות הצהובות נעות קלות ברוח ירושלמית קרירה וכמה שקיות אוכל ריקות מתעופפות להן ברשרוש אופייני.

מבין האמהות המתנהלות לאיטן, כשסביבן עדת ילדים שובבה המנסה לנצל כל רגע.

נשמעים קולות של שיחה אחת...

כך זה נשמע:

- אוי, שוב התלכלכת! קיוויתי שהיום לא נצטרך להחליף את כל הבגדים! אני כבר לא מסוגלת להעמיד עוד מכונה!

- את מלוכלכת לגמרי... בואי נזדרז לחזור הביתה, כדי שאספיק עוד הערב לכבס לך, מתוקה!

- תאמיני לי, הייתי שולחת אותם לכאן עם שמרטפית. אין לי כוח לרוץ אחריהם.

- תראי איך בת השנתיים שלי מתגלשת בעצמה. איך אפשר לוותר על המתיקות הזו?

- המריבות שלהם... את לא קורסת?

- זה באמת חלק קצת פחות נעים, אבל אני רואה בו אתגר.

- זו עבודה אין סופית - ובדיוק כשאני גומרת סוף סוף להשכיב ולשמוע, לסדר ולהאכיל וכמעט קורסת תחתיי, בעלי מגיע ומצפה לחיוך ולמיילה טובה.

- כשאני גומרת להשכיב ולשמוע, לסדר ולהאכיל וכמעט קורסת תחתיי - הדבר הנפלא ביותר עבורי הוא לשמוע את המפתח משקשק במנעול...

- אני מתוסכלת. אלו מין חיים הם?

- אני מאושרת. אלו חיים שיש בהם!

- את באמת חושבת כך, או שאת מדקלמת לי ספרי מוסר??

- אני באמת...

שיחה זו ארוגה בין דפי הספר שלפניכן.

יתכן כי מעולם לא שמעתם אותה - אולם אין ספק שהיא התנהלה בתוך לבכן פנימה, בין המחשבות וההרגשות הספונות אצל כל אחת בתוך חדרי הלב.

חווית האמהות מלווה אותנו מאותו רגע בו הפכנו לנשים ולאמהות, אינה נוטשת אותנו לעולם, אף לא בשעות השינה שלנו.

היא פוגשת אותנו בהרבה מאד צמתים - ברגעי שיא - ובדקות של משבר. סימני קריאה ושאלה מתנוססים מכל עבריה ומטילים אותנו לא פעם לספקות וללבטים.

* * *

בין דפי הספר הזה מתנגנת שירה...

האזיני לקולות הבוקעים מבין הדפים - אפשר ותהיה בהם תשובה ברורה עבורך.

אפשר ותוכלי לדלות מהם את הכוח הדרוש לך כדי להפוך את חייך למאושרים יותר, שונים מאלו שהורגלת אליהם עד כה.

האזיני לצלילי שירתה הקסומה של אם בישראל, התפילה שלה, העמל שלה, הסבלנות, הרוך, היותור, חינוך הילדים ושלוה הבית -

הטי אוזן לטוב שבלחנים - - -

כשתתחילי לשמוע, לתקן ולשפר, תצליחי לעלות ולהתעלות ולמלא את תפקידך בשלמות ובשמחה, ולחיות את "החיים ליד ה'".

פרק א' צמיחה

”הוי, אם אמא שלי היתה רואה אותי כך...”.

איהסדר שבביתוהר המטלות שעלייך לבצע מזדקרים למולך באצבעמאשימה. את עוצמת עיניים, מנסה להתעלם כבת יענה - אבל אז מופיעות לנגד עינייך מראות המצעים המעומלנים בבית סבתא ובאפך עולה ריח עוגת השמרים הטרייה המפורסמת שלה. אחר כך מגיח ועולה ריח מרק הירקות מבית אמא ומטייל בינות מדפים חפים מכל גרגר אבק וכלי כסף מצוחצחים...

אין ספק - את רחוקה מהן מרחק שנות אור... קשה להאמין שאת צאצאית ישירה לאותן נשות חיל... לעולם לא תצליחי לגעת בשולי בגדיהן!

האמנם?!

מצפונה של מיכל ייסר אותה אחרי שעת השכבה מייגעת
הסתיימה בגערות ובכמה עיניים קטנות דומעות.

זכרון ישן מכה בה: חדר קטן - - - וילון מתבדר ברוח - - -
ומיכלי אחת קטנה המתכרבלת בשמיכת פוך עבה...

”ככלות הכל, זה לא היה כל כך מזמן”, לחשה וכאילו חשה
מחדש את מגעה הרך של השמיכה שבה עטפה אותה

אמא שלה ואת הסיפורים המרתקים שנשאו אותה הרחק,
הרחק...

האם הייתי טובה יותר מהקטנים שלי? פחות שובבה? יותר
ממושמעת?

היא שואלת את עצמה, ויודעת מיד שלא.

זו הסבלנות הבלתי נגמרת של אמא, שהפכה תמיד את
הרגעים הללו לדקות יפות כל כך.

אצבעותיה מחייגות את המספרים המוכרים. אמא שלה
מעבר לקו עם כל הסבלנות שבעולם:

"איך הצלחת, אמא? איך היית מסוגלת לשבת עם כל אחד
ואחד מאיתנו בכל ערב במשך דקות ארוכות? לשוחח,
לספר, לשיר ולפנק?"

קולה של אמא יציב וברור: "את חושבת, מיכלי, שתמיד
הייתי כזאת?!"

מרבית האנשים בעולם מודעים לתוצאות ולא לתהליכים.

איננו מקדישים מחשבה למלחמות ולניסיונות שהיו להורינו, בשבילנו הם מה
שאנו רואים כעת: חזקים, שמחים, סבלניים. מיכל אינה יכולה לזכור כמה
פעמים אמא שלה נכשלה - ולכן היא מודדת את עצמה במשקפיים ביקורתיות
מדי, שלא לגמרי בצדק.

אדם אינו נולד גדול, אדם גדל לאטו במשך השנים, ממש כפי שבניין נבנה
לבנה אחרי לבנה, כמו שילדך גדל לאט, עד שאינך מבחינה בגדילתו, ורק
אדם מבחוץ שרואה אותו אחרי תקופה מתפעל "כמה שהוא גדל!..."

אמך או סבתך לא נולדו נשים גדולות! אלו הם ניסיונות החיים ועבודה אישית
ללא לאות, שגידלו אותן למה שהן כיום.

שיש שבע ימים ישב על שפת נהר וצייר עיגולים על החול. מאחוריו הציץ בו משתאה בחור צעיר: "איש זקן", הוא הרהיב עוז, "איך אתה מצליח לצייר עיגולים יפים ומושלמים כל כך?"

"שב לצידו", אמר לו הזקן, "נסה לצייר בעצמך".

הצעיר נענה להזמנה, התיישב לצידו והתחיל לשרטט עיגולים על החול.

העיגול הראשון יצא איך שהוא... העיגול השני כבר טוב יותר, השלישי משתפר והולך... לאט, לאט הוא חש שהצליח לרכוש שליטה על אצבעותיו, כל עיגול משובח מן הקודם לו - ולבסוף הוא מוצא את עצמו מלא סיפוק: הוא יושב ומצייר עיגולים מושלמים!

רחש קל נשמע מאחוריו.

בחור צעיר עומד לידו ושואל שאלה מוכרת: "איך אתה מצליח לצייר עיגולים יפים כל כך?". מבטו של הצייר נופל אל מי הנהר, והנה הוא רואה את פניו כפני איש זקן...

"שב, בחורי הצעיר", הוא אומר, "שב והתחל לצייר בעצמך...".

והבחור מתחיל... העיגול הראשון אינו מוצלח, השני כבר טוב יותר - - -

סיפורים על הצלחות ומעשים טובים - טוב תמיד לשמוע, אבל סיפורים על נפילות, קשיים והתמודדות - מצוינים הרבה יותר.

כשאת מספרת לעצמך סיפור של התמודדות, אות הוא שהתחלת לצייר בעצמך את עיגולי חיך, את צועדת בדרך הנכונה, במשעול של צמיחה ועלייה.

הגאון רבי יצחק הוטנר זצ"ל רשם במכתב עידוד לאחד מתלמידיו:

"החכם מכל אדם אומר (משלי כד) 'שבע יפול צדיק וקם'. הטיפשים חושבים שמעלת הדברים שאף על פי שהצדיק נופל שבע פעמים, הוא אינו מתייאש ונשבר, אבל החכמים יודעים היטב, שהקימה של הצדיק היא שבע הנפילות שלו. הנפילה והניסיון הם שבונים את הצדיק ומעלים אותו".
נפילותיו הן הגורמות לך לגדול בנויה וחזקה יותר.

הדרך לצמיחה

גברת זילבר הקישה במקל שבידה והמשיכה בקול חרישי בוידוי האישי שלה:

"כשהייתי בחורה בת תשע עשרה חיכיתי בקוצר רוח לרגע שבו אנשא לאיש... כשהתחתנתי המתנתי בקוצר רוח לילד שיוולד לי... כשנולד, לבסוף, בקשתי בקוצר רוח, שכבר יגדל... כשגדל, הייתי מוטרדת מכך שהוא עדיין לא התחתן... וכשהתחתן המתנתי בחוסר סבלנות לילד שיוולד לו..."

הגעתי לגיל תשעים, כשכל חיי עברו עלי מתוך קוצר רוח והמתנה לשלב הבא.

מעולם לא אהבתי את ההווה. מעולם לא נהניתי ממנו."

עצוב להבחין בכך בגיל תשעים... כדאי לעצור את המגמה הזאת מוקדם ככל האפשר, ולתפוס את ההווה בחזקה.

למצות את הרגעים הקטנים והגדולים, לנווט את הקשיים העכשוויים למוקד של עבודה, עשייה וזינוק קדימה ולהפוך את החיים לזמן של צמיחה וגדילה. לא זמן רב יחלוף, עד שילדה צעירה תיגש אלינו ותשאל בקול מעריץ: אמא, איך את מצליחה לצייר עיגולי חיים יפים כל כך?

או אז, נאחז בידה, נושיב אותה לצידנו - ונספר גם לה את סיפור החיים...

הלידה כמנוף לצמיחה

אחת מן החוויות המופלאות ביותר, שכל אישה מייחלת אליהן, היא הלידה. היא דורשת הכנה רבה ומאמץ מייגע, היא מקור לכל כך הרבה חששות ותפילות, היא כואבת, היא מייסרת - אבל אחרי הכל היא מותירה אחריה אישה מאושרת: תינוק קטן חבוק בזרועותיה.

הלידה מלמדת אותנו להתאזר בסבלנות, לסבול כאב, להתמודד עם קשיים - ולוותר.

וכאשר מתאוששים ממנה, אנו מגלים בעצמנו כוחות חדשים שמעולם לא ידענו על קיומם: כוח הנתינה גדל והתרבה, והלב אוהב יותר ושופע יותר.

לידה מהווה מעין משל לחיים עצמם.

במהלך חייו את עוברת תהליך של לידה עצמית - את ואישיותך נבנית ונולדת מחדש.

התהליך דורש מאמץ ולעיתים גם כאב - אך בסופה של הדרך את מוצאת את עצמך אישה גדולה יותר, אם בישראל.

אם תשכילי לחיות את חייו נכון, ליד ה', תזכי שכל חייו יהיו לידה'...

על כך אמרו חז"ל (רש"י בראשית כג, א): "שני חיי שרה כולן שווים לטובה" - כל חייה של שרה אמנו היו טובים, כל תקופה נוצלה לעלייה, לצמיחה ולתיקון - ואחריתה תשגה מאד.

הבחירה שלך

ספרי פסיכולוגיה מודרניים רבים בנויים על חיטוט בעבר, ואיתור הדחפים המכריחים את האדם לפעול, בהתאם להיסטוריה האישית שעבר.

אך על פי היהדות, האדם אינו מוכרח ומובל. בכל עת יש לאדם בחירה אישית - הוא יכול לבחור, להחליט להשתנות ולשנות את כל מהלך חייו.

מראה האבן השחוקה על ידי המים שינה את חייו של רבי עקיבא וטבע בו את ההבנה כי גם טיפות זעירות מסוגלות ליצור חור גדול.

הבנה זו היא אבן בסיס לעבודה אישית - עוד טיפה של עמל, עוד ניסיון של חיים, עוד הבלגה ועוד איפוק - חוצבים את אישיותך ומעצבים אותך לאישה 'גדולה'.

בקבלת שבת אנו אומרים "התנערי מעפר קומי, לבשי בגדי תפארתך עמי". כשתרנגולת מלוכלכת בעפר, אי אפשר לנקות אותה באמצעות הכאה על כנפיה או צחצוחן - אולם כשהיא קמה ומנערת את עצמה, ברגע אחד היא מתנקה כליל.

התחילי לנער את כנפיך! התבונני במהלך חיך, ונטשי לרגע קט את מרוץ החיים שאינו מאפשר לך לפקוח עין בוחנת ולחשוב מחדש - תתפלאי לגלות שחיך מרוממים הם, וכי מעבר לרקיע שלך, יש עוד רקיע ואחריו עוד רקיע - טהורים ומנשאים אל על.

מבט חדש

האדמו"ר הביט באברך המדוכדך שלפניו והאזין בקשב רב לצרות אשר תינה בפניו. לאחר מכן נטל דף לבן וצייר עליו עיגול שחור.

"מה אתה רואה כאן?"

"כתם שחור".

"שוב שאל האדמו"ר: "מה אתה רואה?"

"כתם שחור".

"תוכל לומר שוב מה אתה רואה?"

"כ... כתם ש...שחור".

"לא כך", נענה הרבי ואמר, "אתה רואה כעת דף נייר לבן,

שעליו ישנו כתם שחור".

צועד לו אדם ברחובה של עיר, נחשף למיליוני מראות וקולות, אולם לא כולם חודרים לתוכו - יש תמונות מן החיים שנכנסות פנימה לתוככי

צמיחה

תודעתו, וכאלו שאינן חודרות אליה כלל, יש קולות שהאוזן מסננת, וכאלו שהיא לוכדת מבין כולם.

את צפירות האוטובוסים מסיטה האוזן ממנה והלאה - היא מתמקדת בשיחת אנשים או בהאזנה לצלצול הפלאפון.

איש, איש והעדפותיו, אישה, אישה והדברים הלוכדים את חושיה.

החיים הינם אלבום של תמונות.

תמונות אחדות באלבום עוסקות בגדול הילדים, צילומים אחרים מראים בעל מסור ואוהב - יש באלבום גם תמונות של עצב וקושי, ואת היא זו הבוחרת באילו מן התמונות למקד את המבט.

האם תביטי רק אל מה שחסר, או תלמדי לראות ולשמוע גם את הטוב?

התרכזות בכתם השחור משפיעה עלייך לרעה, היא גוזלת את כוחות הנפש שברך, מכניסה אותך לעצבות, לדיכאון ולחוסר אנרגיה.

נסי להביט אל התמונות האחרות של החיים, לראות את האור, את הפריחה היפה ואת הצמיחה המתהווה בכל רגע ורגע.

כל כך הרבה טוב קיים בעולם - כיצד תוכלי להתעלם ממנו?!

האמיני שהבורא הטוב והמיטיב אוהב אותך, שומע את תפילתך - ורוצה להעניק לך כמה שיותר...

חייך הם מסכת ארוכה של דף לבן וזוהר, אשר בוהק אורו מסוגל לטשטש את רישומם של הכתמים השחורים הזרועים בו מפעם לפעם.

זוהי מטרתו של הספר הזה - להעניק לך מבט חדש על תפקידך בחיים ועל הדרך שבה תשכילי לבנות את ביתך.

להתמקד בלבן,

להתנער בכוחות עצמך,

ולבחור להיות מאושרת.

פרק ב' הדשא שלך

”אמא, למה את צוחקת?”.

רינה הסתובבה.

”אני צוחקת כי אני שמחה”, ניסתה להסביר לבת השלוש שלה.

”אבל למה את שמחה?”...

היא שתקה לרגע בטרם השיבה. ההזמנה היתה מונחת על השולחן שלפניה. שמה היה כתוב שם שחור על גבי לבן, לצידו שם נעוריה, ועוד כמה שורות שבשרו על מפגש מחזורי לבנות כיתתה.

אווה... אמור להיות מעניין ביותר... מרתק לשמוע איפה כל אחת גרה, כמה ילדים יש לה ואיזה תפקיד היא ממלאת בעבודה?

לא תמיד היא יוצאת לאירועים, ואפילו חתונות הן לא התחום החזק שלה - אבל את המפגש הזה היא איננה מסוגלת להחמיץ.

ברור שלא.

רשמה בלוח את התאריך ושבה בחדווה לשלל המטלות שהמתינו לה. ארוחת הצהריים חלפה עליה, כמו תמיד, במצב רוח מרומם, בעודה מתמוגגת משיחת הילדים ומהמחמאות של בעלה.

סדרה את המטבח אחריה וסקרה את הבית הפשוט שלה - אך המאובזר בטוב טעם, לטעמה.

ושוב הודתה לה' על שזימן לה עבודה נעימה כל כך, כעוזרת לגננת, עבודה המאפשרת לה להתפרנס, ובעיקר להיות פנויה בכל שעות היום והלילה לתפקידים האמיתיים שלה בחייה, מבלי לשאת על כתפיה עול זר.

היא אהבה את חייה והיתה מלאת סיפוק -

אך לא לעולם חוסן.

יום המפגש מצא אותה מאורגנת למופת, היא פסעה מעדנות לביתה של טובי, המקום שצוין במפורש בהזמנה.

דפיקה מהוססת, ויד מונחת על שכמה. זו דיצה, שהגיעה גם היא...

הן נכנסו ורינה הוקסמה - אף פעם לא דמיינה בית יפה כל כך... היא העבירה מבט משתאה על ספות העור, השולחן הסלוני המגולף, הוילון הכבד והשטיח... הציצה אל הויטרינה ונדהמה מן המראות...

ניסתה להשוות לרגע לבית שהותירה מאחוריה - וגיחכה לעצמה במבוכה על עצם ההשוואה. לא היה שום דבר דומה בין שני הבתים.

עד מהרה סחפו אותה קולותיהן של חברותיה היושבות ומפטטות במרץ, משל מעולם לא נפרדו מכיתת הסמינר האהובה שלהן.

טובי המארכת הציעה שכל אחת תאמר משהו על עצמה ועל עיסוקיה, וההצעה התקבלה על לב כולן:

ותי ספרה שהיא מנהלת מוסד חינוכי, הנכבדות שלה
שידרה את עוצמת מעמדה...

גילי נושאת משרת היי טק בכירה. היא לא הרחיבה, אבל נקל
היה לחוש, שהמשכורת שלה שווה לכמה וכמה משכורות
אחרות במשק. די היה בהצצה קלה על הופעתה, שהסגירה
את מצבה הכלכלי המשופר...

דיני מארגנת אירועי יוקרה, ושמה הולך לפניו בכל הארץ...
ולשושי יש כמה ילדים מחוננים, אשר כל אחד בולט בתחומו
שלו...

הסבב הלך והתקרב לרינה, ותחושה כבדה התפשטה לפתע
בליבה.

מה אומר? "רינה עוזרת לגנת, מרוויחה כאלפים ומאתיים
שקלים לחודש, אם לשלושה ילדים מתוקים, אם כי
שגרתיים למדי, אחד מהם זקוק לריפוי בעיסוק, והשלישי
סובל מאיחור קל בהתפתחות השפה... מתגוררת בדירה
שכורה, בקומה שלישית"...

כל משפט היה נראה לה גרוע מן הקודמים לו.

איכשהו חלף עבר לו התור שלה, כשהיא מתגמגמת במבוכה
ולא מוצאת בעצמה שום דבר שיש להתפאר בו... את שאר
הערב היא העבירה בשתיקה - מתגמדת למול כל סיפורי
ההצלחות שחלפו מול עיניה...

כשבעלה פגש אותה, שעה קלה לאחר סיומו של המפגש -
הוא מצא לפניו אישה אפרורית שכתפיה שמוטות ופרצופה
החמוץ נראה האומלל ביותר על פני תבל...

"שלחתי אישה שמחה וקבלתי תמהיל לא ברור של חומץ
ועצב, אפשר להבין מדוע?".

היא מיהרה לספר לו.

"יודעת את", השיב לה, מהורהר קמעא, "רבי נפתלי אמסטרדם, תלמידו של רבי ישראל סלנטר, בא לפניו ואמר לו: אילו היה לי את המוח של בעל "השאגת אריה", את הלב של בעל "יסוד ושוש העבודה", והמידות של הרבי - אז יכולתי לעבוד את ה'".

נענה רבי ישראל ואמר לו: במוח שלך, ובלב שלך, ובמידות שלך, בעזרת הכוח שלך - תוכל להיות עבד ה' אמיתי!".

המראה הקטנה שהיתה קבועה בפרוזדור (כן, זו שנקנתה בבזאר ליד הבית...) שיקפה מולה אישה צעירה ופנים עייפות. לא בנקל תוכל להתנתק מן ההילה שנחשפה לפניה בערב הזה, אך את מה שלמדה בשעות הללו נדמה היה לה, שהיא מתחילה להפנים.

מי מבינינו, אשר תתבונן ותשכיל לפתוח את ליבה לאותן תובנות, תוכל לנתק את עצמה מרגש הנחיתות המציף אותנו מפעם לפעם.

לעיתים חברותינו הן אלו המרשימות יותר בהצלחותיהן, לפעמים אלו אחיותינו, שאנו נראות לידן דהויות משהו, ואי אפשר להתעלם מן ההשוואה הקבועה לתפקוד המקסימאלי של אמא שלנו, המותיר אותנו לא פעם מדשדשות מאחור...

תפקיד אישי

בורא העולם ברא עולם גדול המכיל אנשים רבים. כל אחד מאיתנו קבל לידיו משימה, שאותה עליו לבצע, באמצעות עבודת ה' שלו ותיקון מידותיו. צירופם של כלל תפקידי עם ישראל, יתקן עולם במלכות ש-ד.

כל אדם מהווה עולם שלם, וכל אחד מאיתנו קבל כוחות ונתונים שיאפשרו לו להצליח בתפקיד שניתן לו.

האחד - עובד את ה' מתוך עשירות, שכנו - עושה זאת מתוך עניות. מאחיו בקש הקב"ה שיקדש את שמו בעולם באמצעות מידת הגבורה, ומחברו - באמצעות מידת האמת.

גם הנשים התחלקו ביניהן בתפקידים - לאחת יש את מידת החריצות והזריזות, ובשל כך יהיה תמיד ביתה מבריק ונוצץ, אצל חברתה, לעומת זאת, העניינים מתנהלים בעצלתיים... ואיכשהו, לקראת שבת, לובש לו הבית צורה לשעות אחדות...

פלונית זכתה בילדים המוכשרים ביותר בכיתה - לצורך התפקיד שלה, ואילו חברתה צריכה למען מילוי משימת חייה להתמודד עם קשיי חינוך וקשיי למידה.

משול הוא עולמנו לתזמורת גדולה, בעלת אין ספור משתתפים - האחד צריך לנגן קול ראשון בחצוצרה, השני - את הקול השני של הכינור, והשלישי - את הבס. אדם מן הצד, חסר הבנה מוזיקאלית, אינו מבחין בחסרונו של כלי כזה או אחר. עבורו התזמורת מנגנת היטב.

אבל המנצח, אשר אוזנו הרגישה אינה מדלגת אפילו על תו אחד, אינו יכול לוותר על כלי, ואף אם יחסר קטן המנגנים, מרגיש הוא את חסרון שלמותה של התזמורת.

לפיכך צריך האדם לומר: "בשבילי נברא העולם", ולדעת כי את התפקיד המוטל עליו, רק הוא מסוגל למלא, ובלעדיו - העולם יחסר שלמות.

מי שירגיש את הדברים ויחרוט אותם על לוח לבו - יפיק שמחה, סיפוק ותחושת שלמות אישית עם התפקיד והכישורים שהוא ניחן בהם.

יהודי צדיק, מדוכא ביסורים, נשאל כיצד הוא מסוגל לעמוד בייסוריו, במאור פנים כה מופלא ומתוך שמחה בחלקו.

נענה אותו יהודי ואמר: "כשאני חושב על כך שהנני חלק קטן מתוך תכנית של בורא עולם - אני מתמלא שלוה. יודעני, כי הכל מתנהל בהתאם לתכנית"...

הדשא שלך

בטרם נולד האדם קובע הקב"ה אם יהיה חכם או טיפש, עני או עשיר, ומה הם התנאים שיינתנו לו לצורך עבודת ה' שלו. באותו מעמד נקבע גם מספר הילדים שיהיו לו, והניסיונות שבפניהם הוא עתיד לעמוד - כל פרט ופרט מצטרף למערכת ענקית של חשבון מדויק, הכולל את כל העולם כולו.

עני מרוד היה רבי אלעזר בן פדת - מספרת הגמרא (תענית כה, א) - ובחלום הלילה ביקש מהקב"ה שיזמן לפניו את מאכליו.

אם רוצה אתה שיהיה לך מה לאכול - השיבו הקב"ה - צריך אני להפוך את העולם, ולברוא אותו מחדש!

בחלוקת התפקידים שנערכה בעולם לפני הבראו, נקבע כי רבי אלעזר בן פדת יעבוד את הבורא יתברך מתוך עוני. כשהוא מבקש עושר, נוצר צורך לחלק מחדש את התפקידים...

מי שצריך משקפיים בעלי עדשה מספר שתיים, לא יבקש להרכיב משקפיים מספר שש שחברו מרכיב, אפילו שהם נראים יפים יותר.

אישה החיה את חייה מתוך מבט כזה, תזכה לחיי שלווה ומנוחת נפש שאין דומה לה, בידעה, כי בכל רגע ורגע היא ממלאה תפקיד מיוחד שניתן לה מאת הבורא יתברך, כשהיא משתדלת בכל כוחה למלא בשלמות את תפקידה.

מבט זה יסיר מאיתנו את הרגשת הקנאה המתעוררת לפעמים בלב.

המזל

אמר רבא (מועד קטן כח, א): "חיי בני ומזוני, לא בזכותא תליא מילתא, אלא במזלא תליא מילתא", שלושת הדברים המשמעותיים ביותר בחיי האדם: חיי, בני ומזוני - אינם תלויים בזכויותיו של האדם, אלא במזלו.

שהרי, רב חסדא ורבה היו שניהם צדיקים גדולים, אשר התפללו לגשם ונענו - ובכל זאת, רב חסדא חי תשעים ושתיים שנה, ואילו רבה חי רק ארבעים שנה! בביתו של רב חסדא ערכו שישים שמחות, ובביתו של רבה היו שישים מקרים של שכול! אצל רב חסדא היה לחם מסולת אפילו עבור הכלבים, ואילו

אצל רבה לא מצאו אפילו לחם שעורים למאכל האנשים!
את הסיבה לכך ביאר הרמח"ל ("דעת תבונות" עמוד קפט), שישנם שני סוגי הנהגות בעולם:

האחת היא הנהגה שמיימית, אשר אין לנו כל השגה בה, וגם הנביאים לא יכולים היו לעמוד על שורשה - הנהגה אלוקית, אשר חילקה לכל נשמה ונשמה את חלקה בתיקון הבריאה, והשניה היא הנהגה של שכר ועונש, בהתאם למעשים שעשה האדם.

לדוגמא: יש עניות ויש עניות.

יש עניות שמקורה בגזירת עליון, לפי התפקיד שהוטל על האדם בטרם צאתו לאוויר העולם - ויש עניות שבאה לאדם כעונש על מעשיו הרעים.

את הגזירות שהגיעו לאדם כעונש על מעשיו - יכול האדם לשנות באמצעות תפילה וחזרה בתשובה, אולם כדי לשנות את הנהגה השמיימית נדרשות מן האדם זכויות רבות ותפילות מרובות, כדוגמת תפילתה של חנה, אם שמואל.

ומה שאמרו חז"ל: "אין מזל לישראל", כוונתם על הכוכבים והמזלות המשפיעים שפע של ברכה או חסרון בעולם. ועל ידי תורתם ותפילתם של ישראל הם מסוגלים להפוך את מזלם לטובה, כיוון שהם אינם נתונים תחת הנהגת הכוכבים והמזלות.

אולם יש דברים הנעלמים מהשגת בני אדם - ואל להם להתרעם כשהם מבחינים שהדברים אינם מתנהלים בהתאם לציפיות הקודמות שלהם.

נוסע לו אדם באוטובוס ומתעניין בנתיב הנסיעה.

"האוטובוס הזה מגיע לרמות" - מודיע לו הנהג.

"ומחירה של הנסיעה?" - מבקש מיודענו לדעת.

"ששה שקלים בלבד".

מרוצה מן המחיר הזול, ממשיך הלה לשבת ולהתבונן מבעד לחלון. לפתע הוא מבחין בתופעה מוזרה, הגורמת

לו להתרומם מכיסאו ולשרבב את ראשו בעד החלון - הוא מבחין שיש כאלו שירידים כבר במרכז העיר.

"הי, אתם, תקשיבו", הוא זועק וגרונו ניחר, "למה אתם יורדים כעת? באותו מחיר אפשר לנסוע עד רמות?".

טוב לב אחד מתנדב לענות לו, בשם כל השאר: "תודה על הדאגה ועל המסירות... אבל אנחנו צריכים להיות כעת - כאן... זה הדבר הטוב ביותר עבורנו, אין לנו צורך לנסוע עד התחנה הסופית".

כזהו עולמנו שלנו.

עולם בו 'יורדים' אנשים מן 'האוטובוס' באמצע החיים, ואנו קוראים אחריהם בתמיהה: "למה הפסקתם לנסוע?... לא חבל?...?", והם, מרום מעלתם מחייכים בשלווה ומנחמים: "טוב לנו כעת, אנו נמצאים במקום הטוב ביותר - עבורנו".

המזל שלי

מזלם של האיש והאישה נקבע כגוף אחד וכנשמה אחת עוד בטרם בואם לעולם, כשקבע הקב"ה מהו התפקיד שאותו עליהם למלא בעולם.

לאור זאת נבין עד כמה בלתי הגיונית היא התרעמותם זה על זו בצרות ובקשיים שבהם הם נתקלים במהלך חייהם המשותפים.

כמה אווילי מצד האישה להתרעם על המזל הרע של בעלה, שגורם לה מצוקה כלכלית, ומצד האיש להאשים את אשתו בעניות השוררת בביתם או בעניינים אחרים המציקים לו - הלא הם כגוף אחד, שניהם קיבלו את אותם הנתונים ואת אותה התפקיד.

מי שחי את חייו על פי השקפה זו, זוכה לחיים שלווים יותר. הוא לעולם לא ינעץ מבט מלא קנאה בשכן העשיר שרכש זה עתה מכונית חדשה, במקום ה'ישנה' הקודמת, החונה עתה כאבן שאין לה הופכין תחת הוילה שלו....

והיא אף פעם לא תפזול אל השכנה, אמם של הילדים המוצלחים והיפים ביותר בשכונה... שניהם יודעים היטב כי הכלים שניתנו להם מן השמיים לצורך עבודת ה' שלהם שונים. וכל חמדה או קנאה אינה שייכת, שכן הכלים שניתנו לאחרים אינם מתאימים להם למילוי תפקידם בעולם.

"איזהו עשיר? - השמח בחלקו", אמרו חז"ל (אבות ד, א) ומי שאינו מסתפק בחלקו שלו ורוצה את של זולתו, עלול להיענש כדברי הגמרא (סוטה ט, ב): "כל הנותן עיניו במה שאינו שלו, מה שמבקש אין נותנים לו, ומה שבידו נוטלים ממנו"...

שכן, אי אפשר לתת לו את מה שהוא מבקש - כי אין טעם לתת לו דברים שאינם שייכים לתפקידו בעולם, אך לא די בכך, אלא שגם מה שיש לו נוטלים מעמו, משום שהוא אינו מבין את תפקידו ואינו מודה ומתפלל שישתמרו אצלו הדברים הללו.

בחצרו של אדון רם מעלה רבצו להם חמור וכלב ששמשו אותו באמונה שנים רבות. באחד מן הימים, כשהשמש קפחה על גבותיהם ללא רחמים, נאנח החמור אנחה רבת משמעות ופנה אל הכלב:

"אמור לי, ידידי, מדוע עליי לשאת תמיד עבור האדון משאות כבדים כל כך, המשברים את גבי, ואילו אתה רק משתעשע איתו, והוא תמיד שמח לקראתך?"

"מסכן" - השתתף הכלב במצוקתו, ולאחר מחשבה קלה ניסה להציע: "מה דעתך לעשות כמוני? כשיבוא האדון רוץ לקראתו ולקק אותו, אחר כך הרם את רגליך על כתפיו, מי יודע, אולי בעקבות זאת הוא ישחרר אותך, כמוני, מנשיאת המשאות?"

"זה כל הסוד?", הוקסם החמור, ומאותו הרגע ואילך התאמן בלי סוף על התפקיד החדש: ליקוק וליטוף באמצעות הרגל... כמה קל!

שעות אחדות לאחר מכן נשמע השער חורק. האדון בא - חלף בחמור רטט של התרגשות רב משמעות. הוא מיהר לקראתו והחל ללקק אותו, כמיטב יכולתו החמורית.

אבל התגובה היתה בלתי צפויה לחלוטין... האדון התרגז, והכה אותו מכות נמרצות במקלו.

שבור ורצוף שב החמור למקומו, ובקושי הצליח לשאת את פניו אל הכלב.

"אתה ועצות האחיתופל שלך..." סינן בקושי בין שיניו, כשהוא סופר אותן שוב ושוב, מוודא כמה מהן חסרות לו.

"נו, ומה אעשה, שאתה מלקק כמו חמור?...?" - השיב לו הכלב בשלווה ונענע כלפיו בראשו.

הנה כי כן, חמור אינו יכול למלא את תפקיד הכלב, גם אם יחשוק בו מאד, כי לכל ברייה וברייה תפקיד המיוחד רק לה.

מי שחומד לעצמו תפקידים אחרים, וסבור שהוא יוכל למלא אותם על הצד היותר טוב, לעולם לא יוכל לשער אם המשימות הללו מתאימות לכוחותיו. יתכן מאד, שבתפקידים האחרים הוא עתיד להיכשל. עדיף אדם בעל כשרונות מועטים, הממלא את תפקידו בשלמות מתוך עמל ויגיעה, על פני אדם גדול שאינו מנצל את כישורונותיו.

כל אישה, אשר תשמח בחלקה ותהיה מאושרת בנחלתה הפרטית, תזכה לאושר ולשלווה שישררו בתוך ביתה.

אם תחיי באמונה, כי מה שקבלת הוא המתאים ביותר לכוחותייך ולתפקידך ותחיי תמיד מאושרת בחלקך, תצליחי להכיר בטובה שניתנה לך, והיא תישמר בידיך להצלחה ולברכה.